

Előfizetési díj.

időkre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

egyenlő minden nap, az ünnepek követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények címzetté.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Hirdetési díjak:

Hatszáz hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistisches Bureau Budapestben: Haasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája.

Nyitléri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. második félévére

A „Kelet” előfizetési ára:

Félévre	8 frt
Negyedévre	4 „
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólírt könyvkereskedésébe tálendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János

„Kelet” kiadója.

Egy szózat

a székely kivándorlás mérséklésének érdekében.

A hazai hírlapok telvék azon tudósítással, hogy székelyföldről több ezer székely folyamott volna utlevélért a szomszéd Oláhbanba leendő kivándorlásra. Erre vonatkozólag közelebből gy igen jeles cikk jelent meg az „Ellenőr”-ben, mit magam is valamint több hazai kész sájt vélekedésekként aláírni.

Közelebből alkalmas adódott, mindazon ekvő állami jószágok lajstromát és területek imutását olvasni, melyek a pénzügyi minis-terium által eladásra kijelöltek. Ezt olvasva gy telepítési kísérletre néve azonnal az elda-ralolt krakkói uradalom mint legcélszerűbb ünt szemembe.

Régóta pengetett és hírlapilag eléggé meg-ritatott, hogy nemzetünk tömörítésére szá-

kely testvéreink, kiket a szükség egy idegen hon felkeresésére terelt, a kir. terjedelmes ura-dalmakba való betelepítés által tartassanak meg az anyaföldön.

En ezen eszmétől megragadtatva, egy ily példány betelepítést a nevezett uradalomnak Krakkó nevű helységében vélem legcélszerűbb-ben megkezdendőnek, valamint Borbánd hely-ségében is, mert ezekben alkalmas, a czélnak megfelelő bel- és külterületek találhatók.

Krakkóban helyt el lehet helyezni 36—40, többnyire reformatus székely családot. Itt templomuk és iskolájuk lenne, de a catholici-suk részére is találni templomot, a csak félóra-nyira fekvő M-Igenben. A csik- és gyergyói székely atyafiak betelepíthetnek Borbándra, ott catholikus templom, pap és jó iskola van. Hogy székely rokonaink nem vonakodnának ezen betelepítéstől, arról kezeskedik mindkét hely-ségnek kitűnő határa. Ugyanis: A mikor 1820-ban az urbér kormány utján intéztetett létre-hozatni, már akkor Alsófőjér megyében Krak-kó első helységnek szemelgetett ki. Előnye lé-vén jeles termő talaja, vize, malma, szabad er-dője, legelője bőven, minden hétköznapi vásár-ja továbbá Benedeknek, Fejérvárnak, kétszer egy héten, Tóvisen, Enyeden és Magyar Igenben.

Vegyük tekintetbe az erkölcsi előnyöket: Krakkó, régi oklevelek szerint Karkó, volt száz-sz helység, ezt bizonyítja, nagy goth izléső refor-matus temploma. A százokot kipusztulván, lett magyar falu s így állott fenn századokig, mit tanusítanak fennálló magyar elnevezésű dűllői, később a magyarság a tömörked hadakozás ál-tal apadni kezdvén, elszaporodott benne az oláh-ság, de még 1848-ban a magyar halgatók száma volt annyi, hogy egy tekintélyes refor-mált egyház fennálljon, 1849-ban október hó-ban, több oda huzzott benedekiekkel együtt 297-en ölelték le a felkötött oláhok által, nem-csak az uri, polgári, de sokan a paraszt ren-dből is, annyira, hogy jelenleg a kevés nemes birtokos közt, alig létezik három paraszt csa-lád, mely csodálatos uton módon megmenekül-tett. Most újból alkalom lenne, ha nem is tisztán, legalább részben magyar helységgé ala-kitani át a községet.

csak ne épen olyan sietve, várjon még egy kicsit Brun asszony! Hallja Brun asszony! Hová az ördögbe rohan ugy! Hát nem látja, hogy régi rongyos kabátom van rajtam, adja ide kék kabátomat s segítsen felbúznom cipő-met! ah, jaj, jaj ördög vigye a rozsz lábát, alig bírok reállani.

Nyujtsa ide pálcámat is! — Igy ni — s most a pipát — nem azt! azt az aranyos fedélűt! Jól van s a dohányzacskót — így ni, már most még a kissekrény kulcsát. Most már rendben vagyok. Siessen csak Brun asz-szony s ha mindent elkészített, hordassa fel az egészet a sárga szobába.

E szavak után a házi dolgok intézője ki-ment az egyik ajtón s az öreg tanár a másik felé tépett. Miután még egy fűrkésző pillan-tást vetett körül a szobában, ha nincsen-e vagy egy kulcs, mely még nincs a rendes he-lyén s miután ugy találta, hogy minden meg-kívántató jó rendben van, kinyitotta az ajtót s belépett Rózához, ki épen egy szép kalitka előtt állott s gyönyörrel szemlélte a benne levő még szebb kis tollas állatkat.

— Újbold is üdvöz lögy kedves gyerme- kem! — szolt az öreg tanár s helyet foglalt a díványon, miközben sziszegve igyekezett bő- rükhöz bekinnit lábait lehető kényelmes hely- zetre tenni s csontos kezével nyájasan intett a leánykának, hogy a díván másik részét fog- lalja el.

Róza azonnal észrevette a nagy, valóban kitűnő udvariasságot, melyet irányában muta- tott házigazdája azzal, hogy oly előnyös vál- toztatásnak tette ki öltözékét s egész külsejét; de azt is látta, hogy a mi lábát illeti, e vál- toztatás nagyban fokozá fájdalmát. A legna- gyobb nyájassággal szoltá meg tehát az öreg urat:

— Kedves jó nagybácsi, kérem, ne esi- náljon magának semmi alkalmatlanságot!

Nem! ezt valóban nem tűrhetem.

S a nélkül, hogy tovább folytató, gyorsan benyitott a dolgozó szobába s csakha- mar mosolyogva tért vissza, kezében tartva az öreg tanár igrámatlan nagy reggeli cipőit. Nem mindenki nézve lett volna tanácsos ily

Gazdasági tekintetben: csekély vélekedé- sem szerint hozzávetőleg, kiosztathatnék a kész- majorság földekből m. e. 600 □ öl belső te- lek, 6 holdnyi szántó, 3 hold kaszáló, 1000 □ öl allodialis legelő, a közös legelőkon kívüli és végre 1000 □ szőlő, melyek a nagyhirben ál- ló hegyaljai bort termik. Megjegyezvén az it- teni bortermésre nézve, hogy az erdélyi hegy- alja nemcsak kitűnő bort terem, de sokat is, a más jó bort termő küllő-, maros-melléki sző- lőkhez arányosítva.

A catastralis becslés alkalmával a specia- litásáról híres ozdi bort termő szőlőkre nézve a nyers jövedelmre felvettették 50—60 erdélyi veder egy holdra, holott a hegyaljai 200 veder. Belső telkekre nézt van elég helyiség, a már kipusztult gyümölcsös, veteményes és nagy kiterjedésű csűrös kertek, más állami beltelkek pótolthatnának közvetlen a helységgel érint- kező luczernás kert egy részéből. Továbbá a nagy curialis telken vannak ugyan feles épü- letek, de ezek lakházainak egy része egy kö- zös iskolává alakíthatnák a mostani czéltá- lan iskola-ház helyett. A nagy pinceket, ga- bonaraktárakat a helyt levő erdészeti tiszt fel- ügyelete alatt, továbbra is raktárul hasznóbér- be lehetne adni. De másfelől vannak oly épü- letek, melyek azonnal lakházakká alakíthatók, egyes családok számára, a többinek ha faadatik a terjedelmes majorsági erdőkből, az ügyes sző- kely azonnal házat tud magának építeni.

Már az előleges ministeri rendeletről ki- tetszik, hogy az eladandó jószágoknak vételára részenként fizetendő le, miért ne fizethetné le a munkás székely is a reá eső összeget 10—12 év alatt kamattól; ezen kedvezményt megör- demlik ők is, kik által iten a hanyag gazdál- kodás nép között, a szorgalom és igyekezet emeltetnék, másfelől erősödnek vagy helyre- állítatnák részben a kipusztult magyarság, mely- nek egykori létezését mutatják a hegyaljai tem- plomok romjai is.

A székely ember ügyes, egy év alatt könnyen eltanulhatná a szőlőművelést, az pe- dig szolgáltatna nekie annyi termést, mely- nek árából pótolhatná vásári szükségait és a törlesztést, adót, ezt pótolná a hasznos juh- és sertésfenyésztés is.

nemű figyelmet tanusítani körűlte. Az öreg Ling gyanakvó természete e körülményből mindenféle következtetéseket vont volna más- sal szemben, mely a szolgálatra kész vendég jóakarátát igen gyenge világításba helyezé vala.

De Rózának ezt is meg lehet bocsátni. Ő mindezt oly egyszerű természetessé- gel tette, hogy a legélesebb látásu szemnek is okvetlenül be kelle látni, hogy csakis jó szíve és bizonynyal nem hízkelkedési vágy vagy ha- szonlesés ösztönözé őt e szíves figyelemre. Az- ért az öreg ur is e meggyőződés következtében elég jó kedvvel fogadta a fiatal leány előzé- kenységét.

Mondta ugyan félig húzalkodva: — De kedves gyermekem, aznem meg! Hanem azért a legnagyobb örömmel segített Rózának, elkinnit lábát kivonni a pokolnak tisztító tűzéből s egész kéjézzettel helyezte el a bőzipott mennyei élvezetbe.

Azután minden ellenkezés nélkül enged- te, hogy a leánya egy pár díván párnát he- lyezzen lábai alá s miután így minden ismét legjobban rendben volt s jó öreg tanárunk eg- szen kényelmes helyzetben érezte magát s jó kedve is visszatért, megismogatra Róza ar- czát, nyájasan szolt:

— Nos kedves leánykám, alkalmasint va- lami dologban jöttél hozzám?

— Csak egy barátságos kéressel szüle- imtől, melyhez én is egész szívemből hozzá csatolom enyimet, azon kéressel ugyanis, hogy nyérjük meg Ling nagybácsit házunkhoz stől- sík el együtt a karácsony estét.

— Oh jaj! jaj! — volt az öreg ur vá- lasza. — Láthatod gyermekem, hogy nem mo- zduhatok! A podagra egész dühét érezte! ve- lem, mióta utoljára nálatok voltam. Az ily kirándulások nem valók többé az öreg Lingnek, neki titthon kell ülni ezentul, ha csak legkevé- séb is békében akar élni bősé ellenségével.

— Ezt valóban nagyon sajnálom — bi- zonykolá Róza — s szülemnek és Ferdinandot is igen meg fogja szomorítani e hír.

— Ohó! — jegyzé meg az öreg s a ré- gi megszokott gnyos mosoly visszatért ajkai-

Attérek innen Borbándra. Az ottani la- kóscok nagyobb része magyarnak vallja magát, r. cath. vallást tart, bár oláhnyelven társalog, de többnyire, főleg az iskolázott ifjuság tudnak magyarul, az öregebbek legalább értenek, a hely- ségből több ifjú nagyobb tanodákban tanulván, mint hivatalnokok működnek többnyire törvény- székeknek. Mint fennebb írtam, a helységben nemcsak catholikus pap és egyház, de jó elemi iskola is található. A helység alig félóra já- rány Fejérvárhoz, határának talaja vetekedik a krakkóival, vize bőven van, mert a helységen át foly az Ompoly vize, szőlője kevés, de bora egyike a legkitűnőbb terményeknek, a banya- vidékiek és a vidéki borüzérek még a szőlőben lefogalják a termést; legelője több száz hold: erdeje nem sok, az is cziheres, ellenben a hely- séghez közel lévő faluk: Tothfalud, Mezesd, Gau- rány erdővidék, a közeli Sárdnak, M-Igennek elég erdeje van juttatni szomszédjának is; vá- sárja a félórányi távolságra levő Fejérvárt és M-Igenben.

Az ottani állami allodialurához ké- pest bátran telepíthetni 18 székely családot. A belső telkekre igaz alig férne el több négy- nél, de közvetlen a helységgel érintkező allo- dialis földek egyikéből lehet beltelket kizsa- kasztani.

Nézetem szerint az allodialis bel- és kül- telkek a telepítvényeseknek megváltás terhe alatt kiosztatván, a tisztí fölkház iskolává for- dítottván, maradna a kir. államnak terhére ez utóbbi épület, mely a szükséges istállókkal együtt becsülhető 12000 frtra, maradna to- vábbá a Gr. Teleki családdal közös korcsmai jog derék kő korcsmaházal, mely évenként kibérelve 5—600 frt jövedelmet ad, végre a több benedeki, boros-bocsárdi, m.-igeni részek eladásából a bevételét számíthatni 12000 frtra, ehhez járulna az iskolaház és raktárak értéke 12000 frt, a korcsma jog nökéje 10000 frt, összesen: 46000 frt.

Az egész uradalom becsértéke tétetik a ministerium által 70,000 frtra, maradna a te- lepítvényesek megváltási összegére, 36,000 frt — esvén egy családra, 58-ra tévén számu- kat, kikerekítve 620 frt 70 kr, mit ők bizo- nyos rátkában törlesztenének. A helyt levő er-

ra, arra nem adok semmit; a szomorkodást ba- jos volna elhinnem!

Hanem neked mégsem szívesen tagadom meg kérelmedet. Gondolj ki hát más valamit, lássuk nem állna-e modomban legalább azt teljesíteni.

— Kedves nagybácsi csak, ne igérjen töb- bet, mint mennyit aztán valóban meg is akar tartani — viszonzá Róza mosolyogva, mertha- mar szaván találom fogni.

— Tedd azt leányom, csak gyorsan, min- den habozás nélkül, mert a határozatlankodást ki nem állhatom. Szólj minden félelem nélkül, ha valami kérti valod van magad részére!

— Meg is teszem kedves nagybácsi, mert mindenesetre van egy kéresem, az tudniillik, hogy nyugtázz nekem segédkezet egy kis ügyet elintézésére.

— Ügyet? — szolt a tanár s szemöl- dőkei önként összehúzódtak. — Nem nagyon szívesen hallom e szót egy fiatal lányka ajkai- ról Hanem mindegy, halljuk gyermekem, miről van szó!

Hát bizony a dolog röviden csak ab- ból áll, hogy Ferdinand, ki rövid ismeretsé- günk óta nem ismerhetvén még ki jellemem és gondolkodásmódot, azt hitte, hogy én is, mint némely nememhez tartozó felületes lény, nagy súlyt fektetek az olyan figyelemre, mely ékszernek s más öltözéki cikkek ajándé- kozásában nyilvánul. Jegyesem eléggé nemes- lelkű volt e képzelt hajlamom kielégítésére ál- dozatot is hozni, a mi engemet nem csak az e miatt, általa szenvedett vesztéséért szomor- ritott el nagyon, hanem az is igen fáj szívem- nek, hogy eljárása jegyese iránti bizalomhiány- ra mutat. Obajátásai ugyanis nem állottak öz- shangban jövedelmével, a miért oly nagylelkű volt, hogy szép barna paripáját elzalogosította a gazdag festő Brion-nál, csak hogy pénzhez juthasson. A lö még most is az uszoris birtó- kában van. Ezt biztos forrásból tudom, és most legelőbb ohajom az, hogy azon pénzösszeget, melyet e czélra kaptam anyántól a nagybá- csi szíves közbenjárása folytán a lovat kivált- sam s azt ismét a Ferdinand birtokába juttas- sam, a nélkül, hogy csak gyanítsa, is, kitől

dőhivatal kezelné mindazon jövedelmeket, mik a k. állam részére befolyandók.

Es itt bővézem igénytelen nézetem köz- lését. Videant consules!

Egy haza a fi.

A minis-tertanács — mint az „El- lenőr” írja — eddig a cultus- és belügyi költ- ségvetések tárgyalta. A hónap tartandó mi- nisztertanács előbb a trónbeszéd szövegének megállapításával foglalkozik, azután folytatja a költségvetések tárgyalását.

A cultusministerium költsége előírán- yzata jóformán megfelel a folyó évinek. Itt na- gyobb megtakarításról nem is lehet szó. A bel- ügyi költségvetésnél a különbséget a törvény- hatóságok dotatiója fogja képezni, ha a tör- vényhozás elfogadja a házi pénztárakra vonat- kozólag a költségvetéssel egyidejűleg előter- jesztendő törvényjavaslattal.

A mit a pénzügyministerium költségve- téséről írtak a lapok, az nagy részben korai. A nagy terjedelmű előirányzat még nincs is egészen összeállítva, s így nem is lehet a meg- takarítások összegét fixirozni ugy, a mint azt néhány lap tette, s addig, míg a minisztertanács az egyes költségvetéseket nem tárgyalta, részünk- ről fölöslegesnek is tartjuk a részletekbe me- nő discussiót.

— Az 1876-ki közös hadügyi költ- ségvetésre vonatkozólag a „N. fr. Pr.” követ- kezőkről értesül: a jövő évi költségvetési elő- irányzatban az 1875-iki budgethez képest 9 millió forinttal több van folyóve a szárazföldi hadsereg kiadásaira. Ebből 7.53 millió a rend- kívüli, 1.40 millió a rendes kiadásokra esik. A rendkívüli kiadások közt 6 millió mint „egy- szer-mindenkorra szóló rendkívüli szükséglet” az új ágyukra van előirányozva, miből azt kö- vetkeztethetjük, hogy a közös hadügyminis- ter a tüzéség új fölfegyverzést két év alatt aka- rja létesíteni. 1.53 milliót nagybörészt az épü- lő félben levő erdők építése vesz igénybe. Przemysle 300,000 frt (jelen évre 200,000) s Komárom melletti igmándi erdőre 250,000 frt (jelen évre ugyanannyi) irányoztatik elő. A

eredett e jelentéktelen kis szolgálat; mert ha ezt megtudná, bizonynyal inkább séitene fi- nom érzését, mint a mekkora örömet okozna neki, lovának visszakapása.

Az öreg tanár figyelemmel hallgatta vé- gig Róza egyszerű elbeszélését. Néhány per- czig hallgatva ült; ekkor megfogta a leánya kezét s szelid hangon szolt:

— Nemes lelked s gyöngéd érzésed egy- aránt becsületre válnak gyermekem s öcsém a boldog, szerencsének érezheti magát, oly nőt mondhatni magának, ki fizszer többet ér nála. zalogba tenni lovát, melyet még csikó korában ajándékoztam neki! És még hozzá a festő Bri- onnál, a vén gazembernél, kiről tudja, hogy ki nem állhatom! Nem, ez már sok, mégis igen könnyelmű, igen megdöglötlan tett! Hanem a dolgot jobban megdöglötlan, ugy találom, hogy ezuttal legalább jószándékból követte el a bolondságot s miután én elmulasztottam az általam mondott czélra pénz adni neki, mi min- denesetre kötelességem lett volna, azért illő és méltányos, hogy most az egész dolog elintéző- sét én vállaljam magamra.

— Ugy, de kedves bácsi — szolt közbe Róza — én nem így értetem s nem is kívá- nom, hogy ezt tegye. Most megfoszt engem a bácsi egy előre élvezett örömtől s gyönyörü- ségtől.

— Nem, azt nem teszem édesem, ezt magad is beláthatod, mielőtt jobban megfon- toloed a dolgot. Azt nem akarom feltétlenül ró- lad, hogy hiúság ösztönöz e tette s ha ez áll, akkor meg kell adnod azt is, hogy ha Ferdi- nánd minden elővigyázat ellenére meg találna tudni a valódi tényállást, azon gondolat, hogy az általa neked nyújtott menyasszonyi ajándé- kot te magad fizeted ki saját pénzéből, fér- fini büszkeségét igen-igen érzékenyen kellene, hogy sértse. Nem, nem, hadd intézzem el egé- szen én ez ügyet, bízd csak reám kedves gyer- mekem; így van a legjobban s te mant leszesz minden kellemetlenségtől, mely rád háromol- hatnék, ha a dolog a csacska kávé-nénikék tü- löbe jutna s ők kezdenék tárgyalni eljárásodat. (Folyt. köv.)

